

Zásady hodnocení přirozenosti lesních porostů

1. TERMINOLOGIE

a) Stupeň přirozenosti

Stupeň přirozenosti je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů vyjádřením míry ovlivnění lesního ekosystému člověkem, a to jak přímým lesnickým obhospodařováním, tak nepřímo působícími antropickými vlivy. Stupně přirozenosti lesních porostů jsou:

- I. **les původní neboli prales** – člověkem téměř neovlivněný les, kde dřevinná skladba i prostorová struktura odpovídají stanovištním poměrům, tzn. potenciální přirozené vegetaci. Za původní les lze označit i porosty, které byly v minulosti ovlivněny člověkem, ovšem zásah neměl vliv na vybočení z přirozené vývojové trajektorie a stopy takového zásahu již dávno nejsou patrné – např. toulavá těžba jednotlivých stromů před více než 100 lety, odvoz odumřelých stromů z okrajů porostu před více než 50 lety apod. Termín **prales** lze ztotožnit s označením les původní. Tyto porosty jsou v současnosti ponechány samovolnému vývoji;
- II. **les přírodní** – les vzniklý přírodními procesy, avšak člověkem v minulosti ovlivňovaný (zejména toulavou těžbou a pastvou, nikoliv sadbou nebo sítí). Jeho dřevinná skladba i prostorová a věková struktura převážně odpovídají stanovištním poměrům, pomístně se mohou odchýlovat, např. vlivem samovolného vývoje, který proběhl v pozměněných podmínkách (např. po vyklučení lesa ve středověku a následném dlouhodobém ponechání plochy sekundární sukcesi lesa, území pod dlouhodobým vlivem vyšších stavů zvěře apod.). Tyto porosty jsou v současnosti ponechány samovolnému vývoji;
- III. **les přírodě blízký** – les, jehož dřevinná skladba odpovídá převážně poměrům stanovištním, avšak prostorová struktura je jednodušší než v původním lese. Tyto lesní porosty vznikaly pod vlivem člověka a jejich stav mohl být docílen i vědomou činností člověka. Dlouhodobě docházelo k usměrňování jejich vývoje (odvoz odumřelého dříví, těžba dříví, výchovné zásahy apod.) a stopy tohoto usměrňování jsou dosud patrné, v současnosti však v nich záměrné obhospodařování neprobíhá. Tyto porosty jsou aktuálně buď ponechány samovolnému vývoji anebo v nich probíhají účelové zásahy vedoucí k dosažení cílů ochrany předmětných zvláště chráněných území (například k obnově potenciální přirozené dřevinné skladby a prostorové struktury s cílem ponechat je samovolnému vývoji v budoucnosti);
- IV. **les přirozený** – souhrnné označení pro lesní porosty zařazené do stupňů přirozenosti **les původní (prales)**, **les přírodní** a **les přírodě blízký**;
- V. **les kulturní** - les, jehož dřevinná skladba odpovídá zcela nebo částečně poměrům stanovištním, jeho prostorová struktura je srovnatelná nebo jednodušší než v lese přírodě blízkém. Tyto porosty vznikaly a vznikají pod vlivem člověka a jejich stav byl docílen vědomou činností člověka. Jedná se převážně o obhospodařované lesní porosty, ve kterých jsou prováděny obvyklé hospodářské činnosti jako například pěstební práce, výchova a obnova;
- VI. **les nepůvodní** - les, jehož dřevinná skladba převážně neodpovídá poměrům stanovištním. Tyto porosty vznikaly a vznikají pod vlivem člověka a jejich stav byl docílen činností člověka. Jedná se převážně o obhospodařované lesní porosty, ve kterých jsou prováděny obvyklé hospodářské činnosti jako například pěstební práce, výchova a obnova, zařazují se sem ale například i porosty geograficky nepůvodních dřevin vzniklé samovolně (například akátiny).

b) Přirozený vývoj

Přirozený vývoj je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů nerušený vývoj přirozených lesů s vyloučením současných přímých (tj. především pěstebních prací, výchovy a obnovy porostů, zásahů proti škodlivým činitelům včetně provádění nahodilých těžeb) i nepřímých lidských vlivů (např. vysoké stavy spárkaté zvěře nebo depozice chemických sloučenin z ovzduší způsobené dálkovým přenosem atd.). Zejména nepřímé lidské vlivy působí dnes na lesy v různé podobě a intenzitě prakticky všude a je obtížné je pro tyto účely jakkoliv klasifikovat. Přirozený vývoj lesa je v současných podmínkách prakticky nedosažitelný stav. Např. nelze nazvat přirozeným vývojem stav, kdy dynamika vývoje lesa (byť se jedná např. o „přírodní“ les) je výrazně narušena nadměrnými stavy spárkaté zvěře (důsledkem činnosti člověka), jež prakticky blokují přirozenou obnovu lesa.

c) Samovolný vývoj

Samovolný vývoj je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů označení vývoje lesa s vyloučením přímých lidských zásahů (tj. především pěstebních prací, výchovy a obnovy porostů, zásahů proti škodlivým činitelům včetně provádění nahodilých těžeb). Ten shrnuje ve svém obsahu jednak spontánní působení přírodních sil v rámci vztahů jednotlivých složek ekosystému lesa, ale zároveň i ovlivnění porostů člověkem v minulosti (např. obhospodařování) i nepřímé ovlivnění vývoje porostů v současnosti (např. vysoké stavy spárkaté zvěře nebo doznívající imisní zatížení).

d) Ponechání samovolnému vývoji

Ponechání samovolnému vývoji je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů stav vzniklý úmyslným i neúmyslným trvalým vyloučením přímých lidských zásahů (tj. především pěstebních prací, výchovy a obnovy porostů a nahodilých těžeb) do lesních porostů a jejich vystavení spontánnímu působení přírodních sil v rámci vztahů jednotlivých složek ekosystému lesa. Tento stav nevylučuje přímé ovlivnění porostů člověkem v minulosti (např. obhospodařování) i nepřímé ovlivnění vývoje porostů v současnosti (např. vysoké stavy spárkaté zvěře nebo doznívající imisní zatížení). Nevylučuje ani přímé lidské zásahy v území v současnosti, pokud jsou prováděny výhradně za účelem eliminace nepřímých lidských vlivů (např. likvidace invazních druhů nebo snižování stavů přemnožené zvěře).

e) Stanovištně původní dřevina

Stanovištně původní dřevina je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů vymezena jako dřevina, která je na daném stanovišti součástí potenciální přirozené druhové skladby anebo všech sukcesních stadií samovolného vývoje lesního porostu, včetně sukcesních stadií po disturbancích většího rozsahu. Za hlavní stanovištně původní dřevinu se považuje dřevina, jejíž zastoupení v potenciální přirozené druhové skladbě je alespoň 20% a více. Potenciální přirozená druhová skladba je druhová skladba dřevin, která by vznikla samovolným vývojem v lese závěrečného typu za současných abiotických ekologických podmínek lokality (stanoviště) bez přímého vlivu člověka.

f) Minulost

Minulost je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů vymezena jako časové období předcházející dni, v němž je prováděno hodnocení porostu.

g) Současnost

Současnost je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů vymezena jako okamžik hodnocení porostu zahrnující též nejbližší následující období, pro které je stanoven konkrétní plán zásahů pro hodnocený porost (tzn. zpravidla období platnosti plánu péče a souvisejícího lesního hospodářského plánu nebo lesní hospodářské osnovy).

h) Holina

Holina je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů podle této vyhlášky lesní pozemek nebo jeho část s úmyslně odstraněným lesním porostem o výměře větší než 0,02 ha.

2. POSTUP HODNOCENÍ

A. Výběr dílčí plochy a její výměra:

- a) dílčí plochu tvoří soubor lesních porostů, jejichž vlastnosti rozhodné pro hodnocení přirozenosti jsou homogenní (tzn., není např. možno arondovat společenstva horských klimatických smrčín s bukovými smrčínami, protože jsou v nich odlišné kvalitativní parametry na zastoupení hlavních dřevin), dílčí plocha tedy může být tvořena i více jednotkami prostorového rozdělení lesa různé hierarchické úrovně,
- b) do dílčí plochy mohou být arondovány i plochy s odlišnými vlastnostmi, jejich podíl na celkové výměře dílčí plochy však nesmí překročit 10 %, rozloha jedné plochy s odlišnými vlastnostmi nesmí překročit 5 % výměry dílčí plochy a nesmí být větší než 1 ha,
- c) výměra dílčí plochy, na které se provádí hodnocení přirozenosti, nesmí být menší než 1 ha.

B. Určení stupně přirozenosti:

- a) pro jednu dílčí plochu se tabulka vyplní tak, že se v každém řádku vyhodnotí kritérium, které je zde uvedeno, a je-li v daném případě správná odpověď „Ano“, zaškrtně se bílé políčko s touto odpovědí; nelze-li odpovědět „Ano“, žádné políčko se v daném řádku nezaškrťává a vysvětlení se uvede na konci tabulky v poznámce,
- b) při hodnocení se vychází ze skutečnosti, že není možno postihnout všechny složky ekosystému a jejich funkce a vazby, ale v případě lesů je vždy hlavní determinantou stavu i ostatních složek ekosystému dřevinné patro,
- c) po zaškrtnutí příslušných políček v jednotlivých řádcích zjistíme, v kterých sloupcích se nacházejí zaškrtnutá políčka,
- d) pro zařazení dílčí plochy do příslušného stupně přirozenosti platí zásada, že tato plocha musí splňovat všechna kritéria pro daný stupeň přirozenosti, ani záporná odchylka u jen jednoho kritéria není důvodem pro zařazení do vyššího stupně přirozenosti,
- e) je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci E, zaškrtně se v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „E“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les nepůvodní“,
- f) je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci D a žádné ve sloupci E, zaškrtně se v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „D“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les kulturní“,
- g) je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci C a žádné ve sloupcích D a E, zaškrtně se v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „C“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les přírodě blízký“,
- h) je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci B a žádné ve sloupcích C až E, zaškrtně se v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „B“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les přírodní“,
- i) jsou-li zaškrtnutá pouze políčka ve sloupci A a žádné ve sloupcích B až E, zaškrtně se v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „A“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les původní“,
- j) v řádku označeném jako „Poznámka“ uvede hodnotitel komentář ke kritériím použitým při hodnocení konkrétní plochy, zejména těch, kde nebylo možno odpovědět „Ano“ anebo podrobněji specifikovat případné arondace dílčí plochy. Podrobný poznámkový aparát k jednotlivým kritériím je uveden za tabulkou.

C. Tabulka hodnocení přirozenosti lesních porostů:

HODNOCENÍ PŘIROZENOSTI LESNÍCH POROSTŮ:						
Název lokality (území):						
Dílčí plocha:						
Výměra dílčí plochy:						
Kriteria hodnocení – jednotlivé hodnocené způsoby ovlivnění vývoje porostů v minulosti a v současnosti		Způsob ovlivnění vývoje dílčí plochy v minulosti a v současnosti				
		A	B	C	D	E
		původní	přírodní	přírodě blízký	kulturní	nepůvodní
A - Přímé ovlivnění vývoje porostu formou lesnických opatření						
A1	Žádná těžba v minulosti i současnosti anebo pouze toulavá těžba před více než 100 lety	Ano				
A2	Těžba toulavá v posledních 100 letech		Ano			
A3	Mýtní těžba před více než 100 lety s následnou sekundární neřízenou sukcesí		Ano			
A4	Záměrné obnovní zásahy na méně než ¼ plochy v minulosti		Ano			
A5	Záměrné obnovní zásahy na více než ¼ plochy v posledních 100 letech			Ano		
A6	Mýtní těžba úmyslná a vkládání obnovních prvků v současnosti				Ano	
A7	Nahodilá těžba živých (aktivních) stromů v současnosti bez vzniku holiny			Ano		
A8	Nahodilá těžba živých (aktivních) stromů v současnosti se vznikem holiny				Ano	
A9	Výsadba sazenic nebo sje semen jako hosp. opatření na méně než ¼ plochy v minulosti		Ano			
A10	Výsadba sazenic nebo sje semen jako hosp. opatření na více než ¼ plochy v posledních 100 letech			Ano		
A11	Výsadba sazenic nebo sje semen jako hosp. opatření v současnosti				Ano	
A12	Záměrné výchovné zásahy na méně než ¼ plochy v minulosti		Ano			
A13	Záměrné výchovné zásahy na více než ¼ plochy v posledních 100 letech			Ano		
A14	Záměrné pěstební nebo výchovné zásahy v současnosti				Ano	
A15	Rekonstrukční managementová opatření v minulosti		Ano			
A16	Rekonstrukční managementová opatření v současnosti			Ano		
A17	Opatření eliminující sekundární negativní antropické vlivy	Ano				
B – Tlející dřevo						
B1	Tlející dřevo se nikdy neodváželo nebo před více než 50 lety	Ano				
B2	Odvoz tlejícího dřeva v minulých 50 letech		Ano			
B3	Částečné zpracování a odvoz tlejícího dřeva v současnosti			Ano		
B4	Zpracování a odvoz tlejícího dřeva v plném rozsahu v současnosti				Ano	
C - Nepřímé ovlivnění vývoje porostu působením člověka						
C1	Nejsou patrné známky negativního vlivu spárkaté zvěře na lesní ekosystém anebo pouze vliv historické pastvy dobytka na vývoj struktury a textury porostu, který je již nepatrný a lze dovést pouze teoretické ovlivnění dřevinné skladby	Ano				
C2	Dlouhodobě vysoké stavy spárkaté zvěře v posledních 50 letech, mající vliv na vývoj struktury porostu (výrazně snížený		Ano			

	počet stromů v několika po sobě jdoucích tloušťkových třídách), v lesních porostech v současnosti probíhá přirozená obnova všech hlavních stanovištně původních dřevin					
C3	Dlouhodobě vysoké stavy spárkaté zvěře v posledních 50 letech, mající vliv na vývoj struktury porostu (výrazně snížený počet stromů v několika po sobě jdoucích tloušťkových třídách), v lesních porostech v současnosti vlivem spárkaté zvěře neprobíhá přirozená obnova všech hlavních stanovištně původních dřevin			Ano		
D - Současná dřevinná skladba v porovnání s potenciální přirozenou dřevinnou skladbou						
D1	Nepřítomnost některé z hlavních stanovištně původních dřevin				Ano	
D2	Nepřítomnost reprodukce schopných jedinců u některé z hlavních stanovištně původních dřevin			Ano		
D3	Přítomnost stanovištně nepůvodních dřevin vtroušeně do 10% v zastoupení			Ano		
D4	Přítomnost stanovištně nepůvodních dřevin od 10% do 50% v zastoupení				Ano	
D5	Přítomnost stanovištně nepůvodních dřevin nad 50% v zastoupení					Ano
D6	Přechodná přítomnost stanovištně nepůvodních dřevin označovaných jako invazní neofyty (např. akát, pajasan, vejmutovka, dub červený) do 5% v zastoupení	Ano				
D7	Porosty geneticky nepůvodní (nepůvodní populace dřevin atd.)				Ano	
Stupně přirozenosti		původní	přírodní	přírodě blízký	kulturní	nepůvodní
Zařazení porostu do stupně přirozenosti:						
Je (dílčí plocha) ponechána samovolnému vývoji? (Ano/Ne)						
Pokud ano, od kdy (alespoň odhad)?						
Hodnocení provedl:					Datum zpracování:	
Poznámka:						

Vysvětlení použití jednotlivých kritérií v tabulce:

- a. A1, A2 - Jedná se o porosty, ve kterých dosud nebyla provedena žádná těžba nebo pouze těžba toulavá. Toulavou těžbou je míněna úmyslná těžba charakteru jednotlivého výběru stromů bez vzniku jakýchkoliv obnovních ploch, která byla prováděna za účelem např. výběru několika kvalitních jedinců z území v době, kdy nebyla ještě deklarována jeho ochrana. Časová hranice 100 let pro toulavou těžbu je odvozena od skutečnosti, že nejde-li o plošnou těžbu, nýbrž o těžbu jednotlivých stromů, která se vybraného území dotkla jen okrajově, dochází k zahlázení stop po těžbě poměrně rychle. Není zásadně ovlivněna prostorová a věková struktura porostu ani jeho dřevinná skladba. I dřeviny rostoucí pomaleji a v zástínu, jsou schopny během 100 let vyplnit uvolněný prostor. Při vyhodnocování těchto kritérií se vychází z dostupných písemných údajů o těžbách nebo ze skutečného stavu lesního porostu v současnosti (například přítomnost pařezů nebo chybějící jedinci nejstarších věkových tříd).
- b. A3 - Mýtní těžbou je zde míněna těžba, při které došlo před více než 100 lety k vymýcení (části) původního porostu, ale plocha byla následně ponechána sekundární sukcesi. Výsledkem sekundární sukcese je samovolně vzniklý lesní porost, jehož dřevinná skladba i prostorová a věková struktura převážně odpovídají stanovištnímu poměru (např. po vykloučení části lesů ve středověku a jejich ponechání dlouhodobé sekundární sukcesi v okolí dnešních zřícenin hradů nebo zemědělská půda v některých oblastech v pohraničí ponechaná mnoho desítek let ladem a v současnosti porostlá sekundárním lesem).
- c. A4, A5 - Jedná se o hospodářská opatření v minulosti, jejichž cílem byla obnova porostů. Pokud však došlo k obnově (i umělé) s pomocí stanovištně odpovídajících dřevin a dnešní porost splňuje ostatní kritéria, může být zařazen jako „přírodní“ nebo „přírodě blízký“. Velikost ¼ obnovované plochy je zvolena jako toleranční hranice pro arondaci v přírodním lese, který splňuje všechna další kritéria přírodního lesa, ale uvnitř území došlo k maloplošnému soustředěnému zásahu, který okolí ovlivnil minimálně (např. lokální likvidace následků větrného polomu nebo částečné rozpracování porostů maloplošnými obnovními prvky). Časová hranice 100 let umožňuje po jejím uplynutí přerazení porostu do stupně „přírodní“, jsou-li splněna i ostatní kritéria. Do stupně „přírodě blízký“ tak mohou spadat např. i dnešní přestálé pařeziny (nepravé kmenoviny), kde se již neuplatňuje výmladkový způsob hospodaření, a jsou ponechány samovolnému vývoji nebo se v nich uplatňují principy obnovního managementu.
- d. A6 - Je to kontrolní pojistka proti případnému zařazování dnešních obhospodařovaných porostů, kde se aktivně hospodář, mezi přirozené lesy.
- e. A7, A8 - Nahodilou těžbou není míněna cílevědomá výchovná ani obnovní těžba při standardním obhospodařování lesa, ale pouze těžba dosud živých stromů z důvodu ochrany lesa (např. těžba aktivních kůrovcových stromů smrku nebo borovice) ve smyslu § 33 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb. Tento typ těžby má obvykle charakter toulavé těžby v současnosti (pokud se nejedná o jednorázový

- masivní zásah), při které nevzniká holina. V takovém případě lze les ještě hodnotit jako „přírodě blízký“. A8 – je kontrolní pojistka při zařazování porostů, kde v současnosti dochází ke vzniku holin a nelze při splnění ostatních kritérií výběru již takové plochy hodnotit jako lesy přirozené. Tzv. nahodilá těžba sterilních souší nebo vývrátů jakýchkoliv dřevin je zpracováním odumřelého dřeva – viz B3.
- f. A9, A 10 - Velikost ¼ plochy je zvolena jako toleranční hranice pro arondaci v přírodním lese, který splňuje všechna kritéria, ale uvnitř území došlo k maloplošnému soustředěnému zásahu, který okolí ovlivnil minimálně. Časová hranice 100 let umožňuje po jejím uplynutí přearondaci porostu do stupně "přírodní", jsou-li splněna i ostatní kritéria.
- g. A11 – je kontrolní pojistka při zařazování porostů, kde se v současnosti aktivně provádí tato činnost jako hospodářské opatření, mezi přirozené lesy.
- h. A12, A13 - Záměrnými výchovnými zásahy je míněna cílevědomá výchovná těžba v určité části území, která měla za cíl „zkvalitnění“ porostů z hospodářského hlediska. Rozlišovací plocha ¼ velikosti rezervace je stejná jako u A4 a A9 toleranční hranici pro arondaci v přírodním lese při různých zásazích. Časová hranice 100 let umožňuje po jejím uplynutí přearondaci porostu do stupně "přírodní", jsou-li splněna i ostatní kritéria.
- i. A14 – Je opět kontrolní pojistka pro porosty, kde jsou i dnes prováděny zásahy s hospodářským cílem.
- j. A15-16 - Za rekonstrukční managementová opatření se v tomto smyslu považují zásahy za účelem podpory ohrožených druhů dřevin (např. uvolnění vtoušených jedlí v plošném nárůstu buku pro její záchranu), nebo vnesení chybějící dřeviny (např. dřívě člověkem vytěžené, nebo hromadně odumřelé např. vlivem tracheomykóz) nebo likvidace skupin stanovištně nepůvodních dřevin. U přírodě blízkého lesa (např. přestárle pařeziny nebo horské smrčiny) je jako rekonstrukční managementové opatření vnímán i těžební zásah za účelem strukturní diferenciacie porostu nebo např. těžby sice stanovištně původní dřeviny, ovšem zcela nevhodného ekotypu – např. chlumní smrk v horských lesích v 8. lesním vegetačním stupni apod. Při hodnocení je stále třeba mít na paměti rozdíl mezi managementovým opatřením, které je časově omezené do doby ponechání porostu samovolnému vývoji a hospodářským zásahem, kde primárním měřítkem rozhodování je hospodářský výsledek.
- k. A17 - Za zásahy eliminující sekundární antropické vlivy se nepovažují rekonstrukční opatření (viz. A15-16), jejichž cílem je aktivní přiblížení porostů modelu původního lesa, nýbrž pouze zásahy, jejichž cílem je udržení relativně vyrovnaného stavu ekosystému (např. oplocení celé rezervace či skupin zmlazení v rezervaci v oblasti s neúměrně vysokými stavy spárkaté zvěře – nikoliv však selekce jedinců ve skupinách zmlazení; dále likvidace invazních neofytů, která je odůvodnitelná i v lesních porostech již ponechaných samovolnému vývoji - např. likvidace invazního akátu nebo vejmutovky apod.). Tyto zásahy jsou, vzhledem k vnějšímu vlivu okolí, realizovány v řadě lokalit a jsou akceptovatelné i v původním lese.
- l. B1, B2, B3 - Časová hranice 50 let pro odvoz tlejícího dřeva respektuje výsledky výzkumu přirozených lesů, které dokazují, že rozklad tlejících ležících stromů trvá více než 50 let jen na výjimečných stanovištích (suchá, zpravidla xerothermní stanoviště nebo naopak vysoké horské polohy a současně kmen bez doteku s půdním povrchem). Je tedy pravděpodobné, že byl-li porost více než 50 let ušetřen vyklizení tlejícího dřeva, jsou v něm dnes opět zastoupena všechna rozkladová stadia tlejícího dřeva. Při posuzování přítomnosti tlejícího dřeva zejména ve stupni „přírodě blízký“ je třeba více tolerance – např. pokud jsou odváženy stojící souše z okrajů porostu podél cest, kde vadí z hlediska dopravního či bezpečnosti návštěvníků a uvnitř porostu mrtvé dřevo zůstává, lze pás podél cesty buď arondovat (pro stupeň "přírodní") nebo zařadit dílčí plochu do stupně "přírodě blízký". Totéž platí pro situaci, kdy je např. provedena nahodilá kůrovcová těžba a napadené stromy (zejména smrky) jsou vyváženy, zatímco staré sterilní souše zůstávají na místě a s nimi odumřelé dřevo dalších, zejména listnatých druhů dřevin.
- m. C1 - Vliv pastvy dobytka je zřetelný zejména u porostů ve středních horských a podhorských polohách, kde došlo vlivem pastvy ke zjednodušení porostní struktury a postupně i k ovlivnění dřevinné skladby (záměna buku jedlí či smrkem nebo záměna dubu bukem v nižších polohách apod.). Jedná se o formální připomenutí jevu, který vnímáme jako přípustný ve všech stupních přirozenosti.
- n. C2, C3 - Vliv vysokých stavů spárkaté zvěře na přirozenou obnovu lesních ekosystémů je jedním z nevýznamnějších negativních vlivů způsobených člověkem, proto je třeba tento vliv vždy zodpovědně vyhodnotit a zohlednit při hodnocení přirozenosti. Naopak za nepřímý vliv není považováno např. umístění lapačů podkorního hmyzu v okrajích porostů ponechaných samovolnému vývoji, které slouží jako bariéra pro ochranu okolních hospodářských porostů.
- o. D1, D2 - Potenciální přirozenou druhovou skladbu vyjádřenou zastoupením hlavních dřevin je nutno brát s tolerancí s tím, že za mezni hodnoty pro hodnocení je považována účast hlavních dřevin – tj. dřevin, které určují vývojovou dynamiku porostů a mají v potenciální přirozené skladbě zastoupení 20% a více, přičemž poměr zastoupení hlavních dřevin není pro hodnocení rozhodující (např. zastoupení jedle na stanovištích s jejím potenciálním vysokým podílem je v současnosti ve většině případů v jednotkách procent). Podstatná je schopnost, být i malé populace, další reprodukce – to je podmínka pro zařazení do stupně "přírodní". Naopak ve stupni "přírodě blízký" postačí např. skupinovitá podsadba jedle v buko-smrkovém porostu, jako výsledek rekonstrukčního managementového opatření.
- p. D3 - Je tolerována účast stanovištně nepůvodních dřevin do 10% v zastoupení, vyskytujících se ve skupinkách, hloučcích či jednotlivě vtoušeně. Tyto dřeviny by měly být předmětem rekonstrukčních managementových opatření (např. postupná redukce příměsi smrku na stanovištích, kde v potenciální přirozené skladbě chybí atd.).
- q. D4 - Je tolerována účast stanovištně nepůvodních dřevin v rozmezí od 10% do 50% v zastoupení, vyskytujících se ve skupinkách, hloučcích či rovnoměrně rozptýleny po porostu. Tyto dřeviny mohou být předmětem obhospodařování.
- r. D6 - Je tolerována účast invazních neofytů (např. akát, pajasan, vejmutovka, dub červený) do 5% v zastoupení. Přítomnost invazních neofytů je vnímána jako dočasná záležitost a předpokládá se, že jsou a budou předmětem permanentní likvidace.
- s. D7 - Porosty geneticky nepůvodní (nepůvodní populace dřevin atd.) – jednou ze základních podmínek pro označení lesního porostu jako les přirozený je jeho genetická původnost – tzn. porosty, u nichž víme, že do nich byly vnášeny dřeviny prokazatelně cizího původu (nevhodného ekotypu) a tento původ je zcela zřejmý i dnes a tyto dřeviny plošně převažují, by neměly být v těchto stupních přirozenosti klasifikovány. Tam kde se jedná pouze o část jinak hodnotného porostu, musí být tato část jasně graficky oddělena do samostatné dílčí plochy. Tento problém se bude týkat převážně porostů se zastoupením smrku.

3. ZPŮSOB OZNAČENÍ LESNÍCH POROSTŮ V MAPÁCH TVOŘÍCÍCH PŘÍLOHY PLÁNŮ PÉČE

Typy lesních porostů podle stupňů přirozenosti a cílů ochrany

Les přirozený: Les původní (prales) -
                            Les přírodní -
                            Les přírodě blízký -
Les kulturní -
Les nepůvodní -

Lesní porosty ponechané samovolnému vývoji -

Barva v mapě

zelená
hnědá
žlutá
modrá
červená

tmavě zelená